

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 43/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. BN-6T/66/2022 v čase po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 178/2022-56 z 28. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 29. decembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu (pracoviska Bánovce nad Bebravou) v konaní vedenom pod sp. zn. BN-6T/66/2022 v čase po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 178/2022-56 z 28. júna 2022 (právoplatného 14. júla 2022). Sťažovateľ sa zároveň domáha vyslovenia porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy z dôvodu miestnej nepríslušnosti Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom na konanie v napadnutom konaní.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že je v napadnutom konaní trestne stíhaný pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona, a to na podklade obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Nové mesto nad Váhom. Sťažovateľ 10. augusta 2021 doručil ústavnému súdu ústavnú sťažnosť, v ktorej namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Nové mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 139/2014. Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 178/2022-56 z 28. júna 2022, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. júla 2022, vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 139/2014, prikázal mu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur a náhradu trov konania.

3. Sťažovateľ v aktuálne podanej ústavnej sťažnosti namieta porušenie označených práv postupom okresného súdu (pracoviska Bánovce nad Bebravou) v konaní vedenom pod sp. zn. BN-6T/66/2022, ktorému bola trestná vec sťažovateľa prikázaná uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Nto/11/2022 zo 16. novembra 2022. Sťažovateľ poukázal na to, že v čase od vydania predmetného nálezú ústavného súdu okresný súd vykonal vo veci len dve hlavné pojednávania, a to 18. septembra 2023 a 4. decembra 2023, čo sťažovateľ považuje za prietáh. Zároveň sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti vzniesol ďalšiu námietku, ktorá spočívala v účasti miestne nepríslušnej prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom na uskutočnených hlavných pojednávaniach, a to aj napriek tomu, že trestná vec bola prikázaná okresnému súdu z Okresného súdu Nové mesto nad Váhom. Účasť prokurátorky z Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom na hlavných pojednávaniach konaných 18. septembra 2023 a 4. decembra 2023 považuje sťažovateľ za postup v rozpore s § 46 ods. 5 a 8 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) a za porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

4. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o vyslovení porušenia označených práv, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 7 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom.

7. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na

prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

10. Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu súvisiacej s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež aj právny názor, podľa ktorého nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05, III. ÚS 372/09, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 35/01, I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, III. ÚS 59/05, III. ÚS 103/05, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 576/2020, IV. ÚS 610/2020). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

11. Ústavný súd posudzoval dĺžku napadnutého konania okresného súdu od 14. júla 2022, keď nadobudol právoplatnosť nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 178/2022-56 z 28. júna 2022, do času podania ústavnej sťažnosti 29. decembra 2023. V tomto časovom úseku v trvaní 1 roka a 5 mesiacov okresný súd vo veci konal na dvoch hlavných pojednávaniach 18. septembra 2023 a 4. decembra 2023, pričom ďalší termín hlavného pojednávania je nariadený na 12. február 2024. V rámci hlavného pojednávania uskutočneného 18. septembra 2023 sťažovateľ ako obžalovaný po zmene zákonného sudcu s touto zmenou nesúhlasil a súd podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku neprijal vyhlásenie sťažovateľa ako obžalovaného o tom, že je vinný zo spáchania skutku, a v hlavnom pojednávaní pokračoval vykonávaním dokazovania, po ktorého vykonaní hlavné pojednávanie odročil na 4. december 2023 a na tento termín nariadil predvedenie poškodených. Hlavné pojednávanie nariadené na 4. december 2023 bolo odročené a) z dôvodu neprítomnosti poškodených, ktorých účasť na hlavnom pojednávaní sa nepodarilo zabezpečiť ani ich predvedením (za súčasného riadneho doručenia predvolania na hlavné pojednávanie), a b) z dôvodu procesnej

aktivity sťažovateľa, ktorý namietol prítomnosť prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom ako miestne nepríslušnej prokuratúry, ktorá generovala dožiadanie okresného súdu Krajskej prokuratúry v Trenčíne na vyjadrenie sa k tejto otázke. Okresný súd nariadil ďalší termín hlavného pojednávania na 12. február 2024.

12. V časovom úseku napadnutého konania od 14. júla 2023 do 18. septembra 2023 ústavný súd z obsahu súdneho spisu zistil, že trestná vec sťažovateľa bola Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou (v súčasnom období Okresný súd Prievidza, pracovisko Bánovce nad Bebravou) doručená 28. decembra 2022 po tom, ako uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Nto/11/2022 zo 16. novembra 2022 nadobudlo právoplatnosť. Okresný súd Bánovce nad Bebravou (v tom čase) mohol začať konať až po tom, ako mu bola vec postúpená z Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, ktorému bolo uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Nto/11/2022 zo 16. novembra 2022 doručené 24. novembra 2022. Okresný súd Bánovce nad Bebravou uznesením č. k. 6T/66/2022-657 zo 17. marca 2023 oslobodil podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku obhajkyňu [REDAKOVANÉ] z povinnosti obhajoby sťažovateľa, čomu predchádzala jej a sťažovateľova žiadosť. Následne Okresný súd Bánovce nad Bebravou výzvou z 20. marca 2023 vyzval sťažovateľa na zvolenie si obhajcu a opatrením z 5. apríla 2023 sťažovateľovi ustanovil obhajcu [REDAKOVANÉ], ktorá sa 22. júna 2023 oboznámila s obsahom súdneho spisu. V ďalšom už Okresný súd Prievidza, pracovisko Bánovce nad Bebravou pristúpil 19. júla 2023 k nariadeniu termínu hlavného pojednávania na 18. september 2023. K nariadeniu termínu hlavného pojednávania na 18. september 2023 mohol okresný súd pristúpiť 19. júla 2023 až po tom, ako bol povinný vysporiadať sa zákonným (rozumej aj ústavne konformným) postupom spojeným so zabezpečením práva sťažovateľa na povinnú obhajobu podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

13. Ústavný súd teda v posudzovanom období napadnutého konania okresného súdu od 14. júla 2022, keď nadobudol právoplatnosť nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 178/2022-56 z 28. júna 2022, do času podania ústavnej sťažnosti 29. decembra 2023 nezistil, aby počas neho okresný súd konal spôsobom porušujúcim práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za prietah nemôže byť považované ani neprijatie vyhlásenia o vine sťažovateľa okresným súdom, pretože pokiaľ okresný súd zastával názor, že na prijatie vyhlásenia o vine nie sú splnené zákonné podmienky, bola to jeho povinnosť pri ochrane práv sťažovateľa. Vzhľadom na tento záver ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K sťažovateľom prednesenej námietke o porušení jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že stranou v konaní je/bola prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom, a nie Okresnej prokuratúry Prievidza, čo je/malo byť v rozpore s § 46 ods. 5 a 8 zákona o prokuratúre, ústavný súd uvádza, že na vecné posúdenie tejto procesnej otázky je v kontexte meritórneho rozhodnutia kompetenčne oprávnený vo veci konajúci okresný súd ako súd prvostupňový a následne súdy vyššej inštancie v závislosti od procesnej aktivity sťažovateľa pri voľbe opravných prostriedkov. Teda právomoci ústavného súdu predchádza právomoc okresného súdu na posúdenie kritickej otázky, preto ústavný súd túto časť podanej ústavnej sťažnosti odmieta z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými návrhmi.

III.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

14. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

15. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

16. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu pre zjavnú neopodstatnenosť a nedostatok právomoci ústavného súdu nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a sťažovateľovmu návrhu na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel. Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku 1 uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu